

ივერიის

1877—1888

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

1877—1888

გაზეთის დასავევად და გროსი განცხადებასა დასასჯელად უნდა მივმართოთ: თბილისი რედაქციის ახალ-ბუთოვის ქუჩაზე, სახლი № 9, ბან ნი-დეგლის სახელოს, გოლოგინის პრინციპულურ-კაბინის გამაგრებულ საბავალოს კანცელარის სათავე-აწახურ ბანკის სახელში სახლის ქუჩაზე. ფასი განცხადებას: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიტო.

გაზეთის ღირსი		მას.	კ.
თვე	მას.	კ.	მას.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შუპრა

მამიდა ასმათი

გამოცემელი: ა. ა. ა. რედაქციის მიერ. შანი 20 კ.

წიგნი ისევეა მზადყოფნაში „წი-რა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნი-საწიგნოში, ბანკის ქარვასლაში, სასახლის ქუჩაზე.

ტფილისი, 23 ივლისი

უცხოეთისა და რუსეთის მწერლობას ჯერ კიდევ იმაზედა აქვს დანაშაული და ბაასი, თუ რა მოუტანა ივროპის რუსეთისა და გერმანიის იმპერატორთა თათბირმა. როგორც წინადაც ვკითხვამს, ამ თათბირის შესახებ ნამდვილი არა არის-რა გამოცხადებული და თუ გვინდა შევიტყუოთ ამის ნაყოფი, ისევ სხვა სხედამწიფოთა საქციელსა და დღევანდელს ყოფას უნდა მივბრუნდეთ. იქნება ამ სხვა სხედამწიფოთა დღევანდელმა მოქმედებამ და პოლიტიკამ მოგვცეს საშუალება გამოვიცნოთ, თუ რა გვადამი ჩააყენეს რუსეთმა და გერმანიამ ივროპის საქმეთა მსვლელობა. ამ გვარი სხედამწიფოები, რომელთა პოლიტიკაზე მომეტებული შედეგ მოქმედებს უნდა ჰქონდოდ რუსეთისა და გერმანიის დახლოებას, არიან უპირველესად ავსტრია, საფრანგეთი და ბოლგარია. მართ-

ლადაც, ენდა ყველას თვადი და ყური მიუპყრიათ ამ სხედამწიფოებისაგან და ყველა იმას ჰყოიროს, თუ როგორ დატრიალდება ამით ბედი. წავიდა თუ არა რუსეთიდან გერმანიის იმპერატორი, იმ წამსვე ბოლგარიაზე დაიწყეს ლაპარაკი. წინადაც ასე ყოფილა: როდესაც პოლიტიკა გამწვავდა, ბოლგარმა და რამეც საშუალებით სხედამწიფოები გარეგნად მიიჩნევდნენ თანხმობის მოულოდნელობას, ბოლგარიაზე ჩამოვარდებოდა ბოლგარ ლაპარაკი, რა უნდა ვუყოთ ამ არა-განბნირის მართებლობას ბოლგარისს, ვისი სხედამწიფოა და დროში უნდა შევთავაზდეს ბოლგარიაში. ესევე იმას გვიძახიან, რომ პრინცი კობურგისა უნდა გადავიხადოთ, მთავრად რუსეთის მომხრე კაცი უნდა დასვან და სვავიან, მოქმედებში უპირატესობა და მეთაურობა რუსეთს უნდა ეცუთვნოდეს. ივროპა დანაშაული ჩამოვარდა, რომელიც ამ ორივედ წოდის განხვედობაში რომელიც უნდა გავიგავოთ... ერთის სიტყვით, როგორც სჩანს, ბოლგარია ისევ წინადაც მდგომარეობაშია.

ამისი საბუთი სხვათა შორის ის არის, რომ ავსტრიას, რომელიც ხელს აფარებს დღევანდელს მართებლობას ბოლგარისს, მიიჩნევენ-ამინც არ ანადგოვებს საპოლიტიკო მითქამითქამ ბოლგარის თაობაზე. ადრე ავსტრიას ამის მიზეზიც აქვს, თორემ ბოლგარის საქმეთა მსვლელობის მიცვლა მოსვენებას დაუფრთხობდა და კიდევაც ბევრს უსიამოვნებას შეამთხვევდა. ერთის სიტყვით, ავსტრია ბოლ-

გარის საქმეში ძალიან არჩინად არის. ამ ნარსავე მდგომარეობაში ავსტრია სერბიაშიც. დედოფალი ნატალია, ავსტრიის პოლიტიკის მოწინააღმდეგე, ხომ დაამარცხა მეფე ილდონის პოლიტიკა და ავსტრიის იმსტარობა.

კარგი გუნებაზე დაუყენებია ავსტრია კალნაიკისა და საბერძნეთის მეფის გეორგის მოლაპარაკების დედის იქითა, ამბობს ავსტრიის მწერლობა, ავსტრია საბერძნეთის მხურავლე მომხრე და მოსაწრლე იქნებოდა და ცხადება ხელი მოუშრათს ყოველს განხორციელს წადილის საბერძნეთისს. აგრეთვე დაიძინა დაიძინებოდა ავსტრია საფრანგეთის მდგომარეობით. ავსტრიის მწერლობა ამბობს, რომ საფრანგეთისა და გერმანიის განწყობილება დღეს სამიში არ არის; რაც მხერება გერმანიას და დანასა, მის შემდეგ, რაც იმპერატორი ვილჰელმი ესტუმრა დანისს მეფეს, არა მტკობრული განწყობილება გერმანიას და დანის შორის დღეს საიმედო და სანუკვამია.

როგორც ჰქვდავთ, დღევანდელი საპოლიტიკო მდგომარეობა ვეროპისა, ავსტრიის მწერლობის აზრით, ავსტრიაზე ხელს უმართავს. სწორედ ამით ახსნება ის გარემოება, რომ ავსტრია დღითი-დღე თოფიარდებს და ჯარებზე ზრუნავს და გალიციამო გავდამოკავს დადამალი ჯარი. რუსეთის მწერლობა ეჭვით უყურებს ამ ამბებს და წინასწარმითყველებს, რომ ვით თუ ავსტრიამ ხელი დაიწყო, ბალკანის ნახევარ-კუნძული სელიდგან გაეპაროს და ამასთან ერთად თვისი

დიდება და სხელიც გაეპარული-... ს. —

ახალი ამბავი

* წერა-კითხვის გამავრცელებელს საზოგადოებას უყვე უთხოვინა საფრა სკოლების ღირებურობისათვის, რომ ნება დართოს დააარსოს ახალი პირველ-დასაწყის სკოლა ქართული-ეთის ელალიკაქეში. საზოგადოებას ამ ქალქში უყვე მოუშალებია ყოველგვარი, რაც-სკოლის სკოლის დასაარსებლად: სახლი, სასკოლო ავეჯი, ნივთები და წიგნები და შესაფერი მისწავლებელი მუშაულებია.

* ამევე საზოგადოების გაუშუზავინა ქალღი ტფილისის ფებერნატორისათვის და უთხოვინა, რომ იმან დაამტკიცოს სოფელ მცხეთის განაქენი სკოლის დაარსების შესახებ. ამ განაქენის ძალით სოფელს უკისრინა ყოველ წელიწადს სასკოლო ხარჯი და სკოლის დაარსება და განვრება-კი მიუხრდია წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისათვის.

* წინამძღვარიან კარის სამეურნეო სკოლაში ამ ყამდ სწავლობთ თორმეტი იმერელი, მაგრამ სკოლის მწარწველობა თურმე დათბოენს უპირებს იმით, რადუნავს საშუალება არა აქვთ და ქეთათის სათავე-აწახურ ბანკის შემწეობა არა მიუტყარა.

* ხარუხუში, ორთაქალის მახლობლად, საცა ცხენ-მტარებლის ფეგონი დებდა, გაუტურდასეთ ერთი იქაური

მცხოვრებელი, ა. ნ. — მე. ქურდებს შეუძნეველად წუფსხეთ ამ კაცის ოთხი მწვეველი ძროხა თვისის ბზარებითა.

* ჩვენ შევიტყუთ, რომ ბანს ზ. კიქინაძეს შეუღდენია ერეკლი ბობლო-ოგრაფული წერილი ქართულ კარაბანდების თაობაზე. ამ წერილში მოსხერხებული და აწერილობა ორმოცამდე კარაბანდი, სხვათა შორის, ვიანოზ ექიმისა, ლოლმანისა, ბოლარტისა, ჯიანოზისა, ზეპანისა მავალაშვილისა, ვახტანგ მეფისა, დავით ბატონი-შვილისა და მრავალია სხვათა.

* ამ თვისი 21-ს ერთს მოსამსახურებს უყვინია „კალიფონი ბალის“ ქუჩის შესავალიან მეფურნესგან პირველის ხარისხის ჰური. შინ რომ მიუტანია და გაუტყრა, უნხანეთ, რომ პური მატლებითა სავსე ყოფილა. მაშინათვე ეს პური უყენებიათ ბაზრის შედამხვედლისათვის, ბაზრის შედამხვედა წასულა მყოფურნესთან, გასულსვე უყვლი და გამოცხვარია უტყენი და წაუღდენია შესამაშებულ ქალქის ექიმ რულოკისათვის, ექამს პურისა და ექიმ ლიპო-ურინა მრავალი მატლები და სხვა-და-სხვა ქუენი. რაკი დარწმუნდნენ, რომ უტყელი უფარვის იყო, მეფურნეს ოქმო შეუღდენეს და ეს გამოაწყარია პურისა და უტყელი ქალქის სამმართველოს წარუღდენეს. ურიგო არ იქნება, სხვა უფურნეებიც შეამაწყარან.

* ტფილისის მი, ოც-ღარას ამ თთივასს, შესაფლისის მღვდლის ალექსანდრე ბარნოვის პატარა ქალი, გიმნაზიის მოწაყე, ძალიტებს დაუტყენია. თუქცა ტანისამაოი ძალიან

წონს, რომ თერგ-დალუტელებში არ უყენებიათო.

ჩემის აზრით, ვინც რიგინად ჩაუტყენდა ამ-აწერილოს სტრიქონებს, აწკარად დარწმუნდება, რომ ავტორის თაობად სურვილი ჰქონია პირველის ოთხობის ქებისა და მეორე ოთხობის ძაგებისა. სამიშობო უთხვებია პირველი თაობა და ბრალი უტყენია მეორე თაობისათვის, გაუმართლებია.

როგორცა ჰნახეთ, პატრიცული ავტორი გვეუბნება, რომ თერგ-დალუტელებში არ მოიპოვებდა მიწის-და-მარცხილი, უზარმაზარ ჰუტის პატრონი, არც მეტრისა და მეორე ოთხობისა და მიწის-და-მარცხილი ვიღაცეა. მაგათთან შედარებით ჩვენ სწორედ დეე-გმირები ვიყავითო. ამ წერილ-უტყენობაში კაც არ არის, რომ ხმა ვასცე და გული გაიქარო. აფსუსს, ჩვენო დროე, ჩვენო თაობაყო...

ხოლო რომლებსა ახალგაზრდაც, იმევე გაურჩეველობის მიზეზით, მათხანად იგრძემა ამოწერილობა სიტყვები მგრძობიარე ავტორისა, გაბზარდა და ნიშნი იმითი მოყოლა იმის დამწერსა, რომ ასეთს აზრს დააგრამატიკულად, არც ნამდვილ გარე-

ფალეგონი

ამელი და ახალი თაობა

დამწერლობა ქარვასლას ხსტყმან, თან წინამძღვარი ყველი.

II

სანამ საუბარი ძველსა და ახალს თაობაზე საშინაო ბაასს არ ვასცილებოდა, უადგილოდ მიგვიანდა ამ სავნის გამოქვეყნება, რადუნავს გვეგონა, რომ ეძათა სელა ყველას თთეთისას მიუწყავს, ახალი თაობა სულგრძელი დამუხრებელი ვამოღდება როგორ მამათა ღმწრისა, აგრეთვე თვის საუბარის მიმკედებისა.

მაგრამ ჩვენი მოლოდინი ვაცრუებდა. ახალ თაობის კილევა და უადგილო ვატრიაზევა საჯანეთო საქმე ვაგდა.

ბანმა ვარეთ-ყოფილა ჩემის განხეთის წლებადღეს მესვე ნომერში დაპვეტა თათის ყოყლად ღირსის-სკონიო წერილი, სახლობდ უმეჭრია და შენიშვნა, რომლითაც სრულებით მიწასთან ვასწორა ჩემი ახალგაზრდა და რომლითაც ვამევე დროს თთქმის შეცადლის ასწია შესამაცე წლების

თაობა ვერც წოდებულ „თერგ-დალუტელო“. არა, „ასწია“-კი არა, უნდაოდ ავიწა სიტყვით, ხოლო საქმით კი არა-კარა კეთილი იმ თაობას დაეყენა.

მე დიდი პატრიცული-მცემელი ვახლოვრე მისამაცე წელთა თაობისა და ვამევე დროს ახალ თაობაშიაც ენედეთ მიშან წყალს საზოგადო ფიქრისა და საქმის სიყვარულისას. მიზეზიც ეს არის, რომ თუქცა ბოლიშს-კი ვიხრო, რომ ენედეთ და ამისთანა ძნელად შესაქიდებელ საქმესა ვიკისრულობ, მაგრამ იმედს მაქმის მიანიც მოვამერხობ, რომ ამი შეიხვებდეს ვაწეწერა მართალი გზა, საიღამაც უნდა მოეცლებოდეს ამ საყურადღებო საგანს.

მოვიგონათ ბნის ვართო-ყოფილის წერილებშია ვჯერისა, თუ რა ღირსება ნახა „თერგ-დალუტელებში“, და შემდგომ ვადკვირეთ იმაზე, თუ რას ედევნება ახალ თაობას. პატრიცული ავტორი ვეუბნება:

მართალია, თერგ-დალუტელებს არა ჰქონდათ რაიმე შესანიშნავი ვაგვიანა სახლები, მაგრამ იმას-კი ვაგვიწერა, რომ შეეღდამ საშინელის ბრძოლისა მამათა და შევიდით შუა, თერგ-დალუტელო იმი-დამ გამარჯვებელი ვამოვიდა... რა იყო მისეში თერგ-დალუტელების ამ ვჯერის ვაგვიანა, იმათის გამარჯვებისა? ყუ-

ლამ ვიცი, რომ იმაში არ მოიპოვებოდა არც ძალიან დიდის, უზარმაზარ ჰუტის პატრონი, არც მეტრის-მეტად განხალგავლი კაცი; იყვნენ, რაღა, უთანავე ჰუტისა და ხსათისა. მაგრამ ძლიერნი და გამარჯვებულნი იმიტომ გამოდგნენ, რომ იმ დროის ათხელი აზრები მართლა შეიხვებდა და განხორციელდა...

მის აქეო დღამს ხანმა ვასტყდა და ია, ენდა მე, როგორც შემხმვევით ვგზავრე, განცხვებულნი ვეუბრებ დღირნადღეს თერგ-დალუტელებს და იმას ნაყოფს—ამ ყამის ახალს თაობას. ვეღარ ვპოვე თერგ-დალუტელებში დღირნადღეს ნაყოფი და ვაწერა, რომ იმ დროის ათხელი აზრები მართლა შეიხვებდა და განხორციელდა...

მის აქეო დღამს ხანმა ვასტყდა და ია, ენდა მე, როგორც შემხმვევით ვგზავრე, განცხვებულნი ვეუბრებ დღირნადღეს თერგ-დალუტელებს და იმას ნაყოფს—ამ ყამის ახალს თაობას. ვეღარ ვპოვე თერგ-დალუტელებში დღირნადღეს ნაყოფი და ვაწერა, რომ იმ დროის ათხელი აზრები მართლა შეიხვებდა და განხორციელდა...

მის აქეო დღამს ხანმა ვასტყდა და ია, ენდა მე, როგორც შემხმვევით ვგზავრე, განცხვებულნი ვეუბრებ დღირნადღეს თერგ-დალუტელებს და იმას ნაყოფს—ამ ყამის ახალს თაობას. ვეღარ ვპოვე თერგ-დალუტელებში დღირნადღეს ნაყოფი და ვაწერა, რომ იმ დროის ათხელი აზრები მართლა შეიხვებდა და განხორციელდა...

მთებთა მიხედვით, ერთის მხრით ძალიან დიდ ქებას ჩაუთავალო თერგ-დალუტელებს და მეორეს მხრით დიდ მართებად, რომელიც ეთიომაც ჰხედებოდას ახალს თაობას. მეგრამ ხანში-სულელთა ქართულთა მოისურვებოდა თერგ-დალუტელებს თათის თათი, მოარსებობით მის დახარა თელევი, არც აცეკა, არც ატყელა, ადგა და პირდაპირ თათის თათი ღიარა თერგ-დალუტელებს და მწეხარებით ვაწერა: მართალია, კაცო, რომ გული გული მიეცებოდა და მარტო ეს-ნა ენედეთ, რამდენით ჩვენ მავთხე მალთა ვიღებეთ და ვჯერ დღესაც ედევნებოთ. მაგათთან შედარებით ჩვენ სწორედ დეე-გმირები ვიყავითო. ამ წერილ-უტყენობაში კაც არ არის, რომ ხმა ვასცე და გული გაიქარო. აფსუსს, ჩვენო დროე, ჩვენო თაობაყო...

ხოლო რომლებსა ახალგაზრდაც, იმევე გაურჩეველობის მიზეზით, მათხანად იგრძემა ამოწერილობა სიტყვები მგრძობიარე ავტორისა, გაბზარდა და ნიშნი იმითი მოყოლა იმის დამწერსა, რომ ასეთს აზრს დააგრამატიკულად, არც ნამდვილ გარე-

წონს, რომ თერგ-დალუტელებში არ უყენებიათო.

ჩემის აზრით, ვინც რიგინად ჩაუტყენდა ამ-აწერილოს სტრიქონებს, აწკარად დარწმუნდება, რომ ავტორის თაობად სურვილი ჰქონია პირველის ოთხობის ქებისა და მეორე ოთხობის ძაგებისა. სამიშობო უთხვებია პირველი თაობა და ბრალი უტყენია მეორე თაობისათვის, გაუმართლებია.

როგორცა ჰნახეთ, პატრიცული ავტორი გვეუბნება, რომ თერგ-დალუტელებში არ მოიპოვებდა მიწის-და-მარცხილი, უზარმაზარ ჰუტის პატრონი, არც მეტრისა და მეორე ოთხობისა და მიწის-და-მარცხილი ვიღაცეა. მაგათთან შედარებით ჩვენ სწორედ დეე-გმირები ვიყავითო. ამ წერილ-უტყენობაში კაც არ არის, რომ ხმა ვასცე და გული გაიქარო. აფსუსს, ჩვენო დროე, ჩვენო თაობაყო...

ხოლო რომლებსა ახალგაზრდაც, იმევე გაურჩეველობის მიზეზით, მათხანად იგრძემა ამოწერილობა სიტყვები მგრძობიარე ავტორისა, გაბზარდა და ნიშნი იმითი მოყოლა იმის დამწერსა, რომ ასეთს აზრს დააგრამატიკულად, არც ნამდვილ გარე-

ნადა, თუქცა-ვი მანც მისინაჲ ყოფილან. აი ამ მდგომარეობაში წარუდგინა...

საქალმწიფრო ცნობანი
ქრისტეს აქედ ჩაქრ (1888) წელს წაღია...

რეკრუტული 12-6. ტუფლისში მზე
ამიღის 4-59, ჩადის 7-12.
გამოვიდა და ისყიდება უკვდავ...

გამოვიდა და ისყიდება უკვდავ
წიგნის მადეზიგებში:
ისტორიული მოთხრობა...

წიგნის მადეზიგებში
(Дворовая ул., Караванъ Са-
райъ Земельн. Банка, № 109, 110)

დეკემბერი
22 ივლისი

ლინდონი. მივლს ინგლისში გა-
ნუწყებულ წიგნებში მიღის, ხშირ-
მა წიგნებში წარღვრა ყველაფერი და...

1888 წლის ზედ-ნაღები-25.
მათათვე 31 დლიო არის.

24 დდე კვირა. წამ. ქრისტესნი.
კათოლ. ქრისტესნი. სომეხ. ღვთის ღმრ.

ამა მდგომარეობა 1888 წ. ნენენის
თვისსადა ქუთაისის სათავადო-წაწე...

სწორ-მეტყულება, სასაქმევე-
ლო კრამტავის, მ. კვიციანი-

მიმოსვლა რკინის გზის
ბათუმის და ტუფლისის შუა

Table with columns for departure (სტანციები) and arrival (სტანციები) times for Batumi and Tbilisi routes. Includes rows for Tbilisi, Akhkol, Mtskheta, etc.

ქუთაისიდან გადის რიონს შუადღის 12 საათს და 7 წამზე და
საბათუმელ 5 საათზე და 50 წამზე.

ტუფლისის და სურამის შუა

Table with columns for departure (სტანციები) and arrival (სტანციები) times for Tbilisi and Suram routes. Includes rows for Tbilisi, Akhkol, Mtskheta, etc.

პარიში. ნანის მე-7 ქვეთა ჯა-
რის კარუსის ამ შემადგომანზე ღი-
ლი ფარჯიში ეწევა. ამ ფარჯიშის...

25 დდე ორმახთი. მიმინება ანა-
ნი, დედის მარამისა, კათოლ. წმ. მუტე.

სოკო
ცხენის სარდა 1-ღის სარისისა. 8
ღორის სარდა. 2

25 აგვისტოს დაიწება მისაღები
და ხელ-ახალი ეგზამენები და გათე-
დნა 31 აგვისტოს რეკრუტში.

ქალაქებში გასივლე კოსიკოლი-
ხის 1 სწ. 1 50
II სწ. 1 50
ბუნების მოკლენანი, ს. მუსტა-
შეიასი 15
ფშაური ლევი ებო, კაზ. იუე 40

პატივპაზარი. დღეს, ხელმოწიფე იმ-
პერატორისა დღეობის გამო, სამეფო
ქალაქი მიღებული იყო მიმართული.

ბანსხალეზანი

დაბეძე და ისყიდება წერა-კი-
თხის საშარტელოში და ჩარკია-
ნის მაღაზიაში.

გაგეეთილეს.

მსურველებს მუქმიანთ სამ-
ვი შეიტყონ ჩიმიშეანის შენო-
ბაში, ზირველის ხაგორნის ქუ-
ჩის ბოლოს. ზეტრე მარინაშვილი
(10-8)

გიალესის სურნელოვანი წყალი.

მსუად თუ რესეთის რომელსმე სწარბეფიერო ნაწარმების მიჯნო-
რის ისეთი დიდი და კარგი სასიკა, როგორც დამსახურა ჩემს სურ-
ნელოვანს წყალს. ამ წყალში უსუად უფრო სურნელოვანი ნივთიერების...

Table with columns for departure (სტანციები) and arrival (სტანციები) times for various routes. Includes rows for Tbilisi, Akhkol, Mtskheta, etc.